

SLOVENEČ.

Oznanila.

Za navadno dvestopno vrsto se plačuje: 5 kr., ktera se enkrat, 8 kr., ktera se dvakrat, 10 kr., ktera se trikrat natiskuje; večje pis-menke plačujejo po prostoru. Za vsak list mora biti kolek (štempelj) za 30 kr.

Rokopisane vračajo.

„Živi, živi duh slovenski, bodi živ na veke!“

Nar. pesem.

V torek,
četrtek in saboto
izhaja in velja:

Za celo leto . . . 7 for. 50 kr.
„ pol leta . . . 3 „ 70 „
„ četrť leta . . . 2 „ — „
„ mesec . . . — „ 70 „

Po pošti:

Za celo leto . . . 9 for. 50 kr.
„ pol leta . . . 4 „ 80 „
„ četrť leta . . . 2 „ — „
„ mesec . . . — „ 90 „

Št. 26.

V Celovcu v saboto 2. marca 1867.

Tečaj III.

Izvirni telegrami „Slovenču“.

Ljubljana 28. febr. ob 6. zvečer: Adresa in volitev za Dunaj sprejeta. Bar. Bach hudo nasprotuje adresi. Seja je preložena na jutri (1. marca). Razpuščenje zbora mogoče.

Ljubljana 1. marca ob 11. uri 30. min.: Bach še nima sporočila iz Dunaja. Seja je zopet preložena na nedoločen dan. Kranjci! bodite pripravljeni na vse.

Praga: Deželni zbor je razpuščen in nove volitve razpisane.

Sloga.

V Ljubljani 24. februarja.

V. — Mi Slovenci smo v novem letu že marsikaj veselega doživeli, pa vem, da ni bilo že dolgo avstrijskim Slovanom tako pomenljivega dne in vesele prigodbe, kakor 15. februarja.

Ta dan so se namreč snidli veljaki vseh avstrijskih Slovanov, da se zedinijo in odločijo, po kateri poti naj hodijo zanaprej vsi Slovani cele Avstrije, da dosežejo to, kar jim gre v tej državi. Znano je, da je bil tudi 1848. leta v zlati Pragi slovansk kongres; pa on, kakor večidel pridobitve tega leta, bil je brez stalnega vspeha, in Slovanom brez kake koristi.

Od tega časa naprej so Slovani razcepjeni životarili po raznih deželah ne oziraje se na avstrijske sobrate, ktere so večidel celo prezirali ali pa, kakor smo — ni še dolgo temu — doživeli pri Poljaci, na škodo nam družim le zase delali.

Prišel je čas, v katerem nam je bila dana pravica, na poti vzajemnosti koračiti; pa še ni izbudil avstrijskih Slovanov k vkupnemu, vzajemnemu delovanju.

In zopet je prišel čas, da so bile dane prevelike pravice unkraj Litave Madjarom, takraj Litave pa Nemcem.

Razpadla je država na dva dela in zdaj Slovanom še hujša preti nevarnost, da jih potlačita ta dva naroda; jasno je bilo, da vlada hoče le s tema dvema narodoma paktirati ali se pogajati, da se le njima vklanja, da le njima prišteva važnost in veljavo politično, celo da njima dovoli, kar koli zahtevata.

In glejte, zdaj se zbudé Slovani, zdaj še le zapopadejo, kaj pomenjajo besede: „Sloga jači, nesloga tlači.“ Izdrami jih hudo preteča nevarnost in to, kar se Slovanom od davnih časov sem očita, da niso edini, to hipoma preneha; to, česar še nismo vsaj resnobno še nikoli doživeli, to se zgodi. Spoznali so, da ves njihov trud, vse njihove prizadeve so nezmožne, in brez vsacega vspeha, če le vsako deblo zase se poteza in dela. Toraj se zberó avstrijski Slovani, se zedinijo terdno, popolnoma in razidejo zopet enacih misli. In ta dan, 15. februarja, je važen in dosti imeniten, da bode vedno slovel v zgodovini slovanski. Poglejte, kak prizor se nam pokaže ta dan!

Na enej strani Nemci razcepljeni v 3 stranke, en sam narod, ki goji v sebi toliko strank, kolikor jih vsi drugi avstrijski narodi zastopajo; tukaj Nemci kot centralisti, tam Nemci kot anražirani avtonomisti, — imenoval bi jih Madjaromane, — in ondi — čudovita prikazen! — Nemci celó — federalisti.

Na drugej strani pa Slovani edini, krepki, polno upanja v bodočnost gledajoči!

Ali se ne topi srce slehernega Slovana v radosti, ko vidi tako prikazen?

Zdaj se vidi, kam je pripeljala Nemce strastna želja, vladati nad vsemi drugimi narodi naše Avstrije. Vidi se, da se oni zdaj vklanajo vsem tem narodom.

Velik je korak, ki smo ga storili mi Slovani ta dan; ali ne bo tolažljivo, povzdigljivo slišati, kako se bodo po vseh slovanskih ali po tako imenovanih nemško-slovanskih deželnih zbora zastopala enaka vodila, zagovarjale enake pravice Slovanstvu ugodne?

Kakor trdi zid bode stal slovanski svet Nemcem in vsemogočnim Madjarom nasproti; nehoté ga bodo morali vendar enkrat pripoznati za enakopravni živelj v Avstriji; in čutili bodo skoro oni in njih vodniki in podporniki, da Avstrija ne obstoji v ta namen, da vstreza željam dveh narodov, da nadvlada ogromno večino drugega naroda.

Zakaj prišla je doba, da si bo „das Volk mit den struppigen Kariatydenhäuptern“ pravice zadobil, ktere sicer niso v pragmatični sankciji in v družih starih listinah, kakor so Madjarom zagotovljene; ampak pravice, ktere gredo po veliko starejšem, po večnem, naravnem, nepisanim pravu Slovanom v Avstriji od prvega začetka.

Lahko zapopadamo, da so se Nemci tako strastno branili izrednega državnega zbora, ker se jim s februarno ustavo vzame orodje vladanja in njih politična moč zgine.

Verjamemo, da je njim — 8 milijonom — zelo dopadlo žezlo držati čez 17 milijonov Slovanov in 3 milijone romanskih narodov.

Ravno tako vemo, da jim je bilo lahko izvršiti svoje namene, dokler je še živel prejšnji „bund“, dokler so bili še edini, Slovani pa razkoljeni in brez znamenite vzajemne solidarnosti. Ali sedaj je druga!

Menili so Nemci, da je vse dobljeno, če vržejo s hudim rovanjem izredni državni zbor, pa računili so brez oštirja; zakaj orodje, s katerim so prej druge narode žalili, obrača se zdaj proti njim, in akoravno nam je Šmerlingov volilni red zeló neugoden, vendar se je slovanska zavest v letih tako imenovane ustave tako okrepčala in razširila, da bodo imeli bržkone federalisti večino v rednem ali sploh v državnem zboru.

Kaj bodo neki zdaj Nemci počeli?

Tako vroče zaželeni redni zbor so si pridobili, in vendar ne morejo nič opraviti z njim?

Ali bo morda vlada še kacega drugega zanje znajdla? Saj so imeli oži, širji, izredni državni zbor pa z nobenim teh niso svojega namena dosegli in izvršili.

Prazna je tedaj bila tudi skrb in strah, da je Belcredi padel, ker on nam ni zamo-gel ali ni hotel pomagati; drugi minister pa naj pride, kateri koli hoče, kaj hoče nam združenim Slovanom sedaj, nam polovini Avstrije? Quis contra torrentem?

Vse je zastoj! Prenehali so Nemcem lepi dnevi v Aranhuezu, ker Avstrija, če hoče obstati, mora zapustiti nemško politiko, mora nehati Nemcem umetno moč dajati in mora biti Slovanom pravična! Ali niso avstrijski Nemci pred kratkim časom sami obstali, da

nimajo toliko interesa, da obstoji Avstrija, kakor mi Slovani?

Vlada vidi brez dvoma vse to; še nikoli ni stopilo pred njo tako resno to prašanje, kakor sedaj; torej se pa tudi ne da več prezirati ali odlašati, timveč rešeno bode v kratkem.

Veselo tedaj gledajmo zedinjeni Slovani v bodočnost ter si bodimo svesti, da sloga, ki se je vtemeljila 15. febr. med nami, bode pokazala v kratkem času svoje plodonosne nasledke!

Slovenske dežele.

Iz Celovca. (Veter nice; bar. Schloiss-nigg; dež. odbor; naše šole.) Naši „ustavoljubci in liberalci“ so zdaj kaj hudi na Čehe, ki nočejo priti v državni zbor. Kakor so pred nekaj leti dajali Madjarom, tako zdaj Čehom in Slovincem, ki se tudi po njih ravnaajo. Nemci in Madjari so si zdaj najboljši prijatli, akoravno so Madjari ostali, kar so vselej bili: neprijatli edine, mogočne, mirne in srečne Avstrije. To so prave politične veter nice! In taki ljudje mislijo Avstrijo staviti na terdno podlago! Ali je že kdaj tekla voda v breg? Ali je že kdaj hiša terdno stala na pesku? — Naša „Klagenfurterica“ ne more spati, da se nekdanji koroški dež. poglavar baron Schloiss-nige tako obnaša v kranjskem dež. zboru in stoji na slovenskej strani. Vemo od njega marsikaj hvalevrednega, česar pa ne obešamo na veliki zvon, — danes le samo to povemo, da je on vsaj to vedel, čemu da so ljudske šole. Rekel je večkrat, da niso za to, da otrok par nemških besed vjame, timveč da imajo kaj višo in zlahtnejšo nalogo. — Novi naš dež. odbor je svoje delovanje že začel in opravila tako-le med seboj razdelil: g. Nagel oskerbljuje posebno cestne in stavbine zadeve; g. žl. Hueber finančne in kance-lijske reči; g. dr. Burger dobrodelne na-prave; g. Gironcoli knjigovodstvene, usta-novine, glediščine, predprežne zadeve. — Pervo polletje so naše šole te dni končale: latinske šole 27. februarja, realka in nemško-glavna šola pa 2. marca. V latinskih šolah se drugo polletje začne 7., po drugih šolah pa 8. marca. Kakor smo že rekli, zgodilo se je. Po novej klasifikaciji so se pokazale kaj čudne in žalostne reči; vsak učenec, ki dobi v treh predmetih noto „nicht ge-nügend“ to je: „ne zadosti“, ima že tretji klas. Po nekterih šolskih razredih jih ima 13—15 tretji klas. To bode krik in vik pri starših in pri sinovih! —

Blizo Šoštanja. Pravoslav. [Konec]. Verni farani, zvesti kersčenci ljubijo svoje duhovne pastirje. Sijajno so to pokazali fa-rani Šmihelski. Kakor hitro se je glas raz-nesel, da jim bode vzet toliko priljubljeni č. g. J. Pribošič, ki je blizo osem let ka-kor pravi duhoven, moder oče in mil brat, pastiroval in vodil faro zraven bolehnega g. župnika, že so sklenili zastopniki faranov, odborniki, okrajni zborniki in drugi veljavni možje prošnjo vložiti na dotičnih mestih, da se jim pusti verli duhoven.

Podalo se je tedaj kakih 20 mož osebno do č. g. dekana, naj se jim pomaga, a tukaj se ve da niso uslišani bili. Vložili so tudi milo prošnjo do preč. knezovladništva in rešitve dočakovali; kedaj pride, Bog ve! — Prišel je dan ločitve. Že poslednjo nedeljo, ko slednjokrat sveto božjo službo opravlja ljubi in spoštovani duhoven, solzila se je neki verna čeda, da je bilo vse ginjeno. Dan odhoda, ko še č. g. J. P. mašujejo za žive in mrtve Šmihelčane, bilo je blizo kakor ob nedeljah v cerkvi ljudi; vse je jokalo, vse omilovalo, da zgubi svojega toliko let delavnega, dobrega pastirja. Pa tudi odhod je bil sijajen. Sklenili so verli možje Šmihelski gospoda spremiti, in peljalo se je 6 vóz do Mozirja z njim. — Tako častito se spoštuje narodnjak, tako še ni bil spremljan duhoven od tod! — Čast. odhodniku pa je to lepo zadostilo za njemu došlo krivdo, pa je tudi javno spričalo, da so ga in ga bodo farani Šmihelski ljubili. Bolj pa ko veter z verhom drevesa maje, bolj se korenine krepijo, tak vspeh ima tudi dogodek na narodnem polju. Vsakega pozornost se je s tem bolj oživila in daleč okoli bolj zbudila zavest slovenskega ljudstva. Vsakemu se pa bolj in bolj studijo narodni sovražniki! Narodni mučenci so seme domoljubja!

V Gradu: (Zaupnica g. Hermanu). Iz Dunaja je čest. g. Hermanu, našemu verlemu zastopniku, te dni dospela v krasno okinčani obliki sledeča adresa od slovenske mladine na dunajskem vseušilišču. Glasi se tako le: „Prečastiti gospod! Duh današnjega časa je zbudil narode. Jeli so otrsati verige zastarane krivice in vnela se jim je gotovo pravična želja napredovati na potu svobode, omike, dušnega in materialnega blagostanja. Naš slovenski narod ni zaostal za drugimi enake vrste, dasiravno majhen po številu in po nesrečnih dogodkih svoje zgodovine na mnogo delov razkosan. Prizadeval si je izbirati najboljše može iz svoje srede, da bi glas povzdignili zanj na dež. zborih, da bi mu bili zvesti zagovorniki in vodniki do zaželenega namena, ali ni mu vselej po sreči izšlo. Med temi možmi, ki so zaupanje naroda zaslužili, s ponašanjem in veseljem pozdravljamo tudi Tebe. Da Ti ni bilo dano s svojo pošteno in možato besedo doseči tega, česar si kakor narodov pooblastenec po vsej pravici zanj tirjal, dasi je bil Tvoj glas nepravilni večini nasproti samo glas vpajočega v puščavi, odmeva vendar v srcih vseh Slovencev in imeti moreš sladko zavest, da si storil svojo dolžnost kakor zvest sin svojega naroda. Čuti hvaležnosti in priznanja, kateri vedno živé v srcih slovenske mladine in so jej v spodbudo hoditi po naznačenem blagem potu, izrekujejo se Ti tu odkrito in srčno! Z iskrenim spoštovanjem Ti tedaj kličemo slovenski dijaki dunajskih viših učilišč: Slava vrlemu poslancu gospodu Mihaelu Hermanu v štaj. zboru!“

Razun mozirskega je tudi žalski terg podelil g. Pesariču častno mestjanstvo.

Tukajšna hranilnica bode zavarovavnicí proti požarni škodi 10.000 gld. posodila.

Iz Ljubljane meseca februarja. — Radomljan — (Veselice. Dr. Bleiweisov predlog. Kaj je z Vodnikovim spominkom?) Narodna društva (vzlasti Sokol pa čitalnica), ki so v začetku zime nekako dremala, začela so se zadnji čas prav živo gibati. Pripomogla pa sta k temu dva važna faktorja: prvi je predpust, drugi zmag pri volitvah v deželni zbor. Prej nobena veselica ni mogla občnega veselja zbuditi, sedaj pak se pri Virantu in v čitalnici pleše, napiva in popiva, da je kaj. Besede sicer razun Vodnikove še nismo imeli, pa v postu mislim bomo žeslišli kako novo pesem in pa videli kako glediščino igro. — Kar se tiče vpeljanja slov. jezika v ljudske in srednje šole, pa vse tako kaže, da vkljub vsem diplomam, patentom in reškriptom

hoče vlada nam Slovincem vendar le ostati trda mačeha. Mislili smo namreč, da bode sedanji narodni dež. zbor v tej zadevi kaj zdatnega storil, pa ko je oni dan dr. Bleiweis svoj znani predlog, ki je že dvakrat padel pod klop, v dež. zboru spet položil na mizo, vstal je c. k. namestnik ter zahteval od zbora, da naj to reč pri miru pusti, češ, da nima druge pravice kot voliti poslance v državni zbor. Poslancem v tem važnem času ni kazalo spreti se z vlado in tako je dr. Bleiweis odjenjal od svojega predloga. Naše šole tedaj še ostanejo vstrojene po nemškem kopitu! —

Sedaj naj pa še vprašam: Kako bode z Vodnikovim spominkom? — Znano je, da se je l. 58 začel zanj denar nabirati in med tem, ko je šla bira precej dobro izpod rok, začeli so se po „Novicah“ in „Danici“ pričati: kje in kak spominek naj se postavi Vodniku? To pričkanje je trpelo nekaj časa, nazadnje pa je z nabiranjem denarja vred prestalo. Povedalo se nam je, koliko se je novcev dobilo, da jih je za spominek še premalo; potem kako in kje so se shranili. Tri leta so pretekla. Na enkrat čitamo v „Novicah“ naznanilo, da „V. Vodniku, probuditelju slov. slovstva se vsako leto postavlja dušni, to je, slovstveni spominki“. Brž se osnuje odbor, ki to reč v roke vzame in tudi pravila načrta, katerih 11. točka pravi: „Po slov. časnikih se razglasuje vsakoletni razpis daril, poslavljeno delo in njega pisatelj, pa tudi račun stroškov“. („Nov.“ 27. I. 1862) Pa samo enkrat se je dario razpisalo, samo enkrat se je povedalo, da noben pisatelj ni prejel darila; denarji so pri miru ostali v hranilnici, odbor je zaspal, Vodnik pa ostal brez kamenitega in brez dušnega spominka in tako je bilo vsega tega konec! Zopet so pretekla tri leta. In glej, zopet druga misel! Lani namreč se je že govorilo in pisalo o tem, da bi se denar, nabran za Vodnikov spominek, izročil sl. Matici — Jaz bi pa rekel: Gledé na to, da bržkone sedanjemu odboru bodisi za dušni, bodisi za kameniti spominek Vodnikov ni dosti mar, — osnuje naj se nov odbor, ki pospeši denarja nabiranje. Vse čitalnice, prepričan sem, pritekale mu bodo na pomoč, ako le pokaže, da res hoče kaj storiti. Saj so tudi štajerci v teku enega leta za Slovencev spominek skoro dve tretjini več denarja nabrali, nego Kranjci v devetih letih za Vodnika, a oni niso rok križem držali, ampak delali so, delali! Prva skrb novega odbora pa bodi, da se Vodniku na grobu postavi spodoben kamen, kajti sedanji 39. leta postavljeni in zamazani v resnici ni vredni, da bi na tacega moža grobu stal. Za grobni kamen je menda vendar že dosti denarja! Ali dokler bode — kakor je oni dan Brencelj rekel — sedanji odbor dremal in spal ter vsaki dve leti samo toliko iz svojega spanja se zbudil, da nam bode povedal, koliko denarja se je nabralo, Vodnik do sodnjega dne ne bode imel spominka!

Iz Senožeč. (Uradnija nam je vzeta. Sv. Juri. Hrvaška pesem.) Takošen šunder in ropot je zdaj nekaj časa po našem trgu, da bi človek menil, da se ljudje zbirajo, kot nekelej — veliki četrtak, da koga vjamejo in ga že danes ali jutri obsodijo in na križ pribijejo!

Okraj senožeški tedaj odpade, še sodniške gosposke ne dobomo le-sem (?), ampak kakor to reč odločivni zapisniki pričajo, vtopi se naš okraj v postojnsko okrajno in sodniško gosposko popolnoma. Čudno je to res!

A še trikrat bolj čudno je, če primerjam temu: okrajna gosposka v Postojni, sodniška gosposka v Planini, okrajna gosposka v Logatcu, in na Vrhuiki že spet gosposka, tedaj štiri gosposke, a vse štiri obiščem peš lahko v štirih urah, — vremski dolán bode pa moral čez bréž in žléb šest ur daleč

cantati, da pride do zaželené gosposke v Postojno. Ta je vendar čudno narejena!

Ni torej čuda, da so nekteri naših ljudi za nekimi nemškutarskimi škriconi potegnili in kakor da bi tega do malega preverjeni bili, kričijo: „Vi, vi Slovenci ste nam jo nagodlj, da, samo vi, da nam je tako polajšano!“

Če je pa res kaj tacega temu vzrok (pri tako zagrizenih nemškutarskih birokratih je res kako tako kljubovanje mogoče!), se jako motijo tisti, ki menijo s tem zadušiti kje narodno zavest. Če tega niso še prepričani, naj se še enkrat vržejo na zgodovino, ktera priča:

„Ta ogenj prečuden,
Če tudi — spijoč,
Zadušit se silo,
Res, nije mogoč!“

Kakor bi že sv. Juri na vrata trkal, podviza se naš kmetič — kot Vilharjev orač, da spravi: „Plug izpod strehe, brano na dan; jarme na vole, kdor ni zaspan!“ In res, marsiktera njiva je že črna. Zgodaj smo začeli. Bog daj srečo!

Še nekaj. Ni ga časnika slovenskega, ki bi bil do zdaj le omenil hrvaške pesmi „Slovincem“, tiskane v „Dragoljubu“ broj 6. o. g. Naj ti torej, drag mi „Slovenec“, ne bode doveč vsaj ena kitica, namreč prva:

„Oj Slovenci, bračo mila,
Šada ruke amo —
Složnoj braći spasov danak
Svanut može samo.
Kliknite nam doskora na glas:

Nam je s vami — v slozi nam spas!“

Dragi bratje Hrvatje! vseh vérnih Slovencev srca se skladaajo z Jenkotom, naj tedaj:

„Beseda dana vez veljá;
Ne moč zemljé, ne moč nebá
In ne pekla ognjena sila
Vezi ne bode razrušila:
Saj srce zvesto kakor zdaj,
Ostalo bode vekomaj!
Franjo, kmečki sin.

Iz Kranjskega. (Tudi ena rana!) Stavka v letošnjem „Slovincu“: „Beseda za kaplane“ št. 1., in „Tudi treba pomisliti“ št. 16. sta se mi jako dopadla. Resnica je, in obče je znano, kako večkrat uboge kaplane sem in tje porivajo, namreč od ene do druge deželne meje iz slabe, večkrat pa še na slabejo službo. Kar v teh dveh sestavkih kaplane zadeva, vse to ali še več velja na Kranjskem učiteljem. Kolika krivica se mnogoterim (vsem ne. Pis.) po prepogostnem prestavljanju godi, to je obče dobro znano! Kolikrat se prigodi, da je učitelj komaj eno leto ali pa še ne na eni službi, pa mora že kopita in šila pobrati in hajdi drugam! Kdo daje pa prepogostnih učiteljskih prestav kriv, tega ne bom tukaj preiskoval, če ravno bi bilo to prav lahko. Da je morebiti sem in tje kak učitelj tudi sam svoje, mu ravno neljube prestave kriv, ne odrekam, ampak še priterdim, in od teh tukaj tudi ne govorim, ampak le od takih, ki se tako rekoč brez pravega vzroka prestavljajo, bodisi iz sebičnosti ali sovraštva, po obrekovanju ali natolcevanju. Tako je marsikteri pahnen iz dobre na slabo službo! —

Da se starim in zasluženim kaplanom dostikrat slabe, novincem pa dobre kondicije ali službe dajejo, komú ni to zadosti znano? Tudi pri učiteljih se žalibog godi dostikrat tako. Marsikteri, v vsakem obziru sposoben, če ne še izvrsten učitelj sedi na kaki „kumrni“ službi, med tem ko kak prilizovavec ali hinavska švedra, če tudi ne ravno masne pa vendar dobro službo ima in dostikrat še ene lahke, proste vižice redno igrati ne more, da molčim od drugih njegovih muzikalnih izvrstnosti!!

Tudi je pri nas navada, da se učiteljske službe boljega razreda, ako so izpraznjene, ne razpisujejo. Tako na primer je bilo v Šmartnem pri Kranju, v Gradu in v Gorjah pri Blejskem jezeru in še več drugih.

Moja želja je in tudi kaj pametno bi bilo, ako bi se tem napakam kako v okoliš prišlo. Morebiti bi slavni dež. zbor kaj pomagati mogel, ker pri tako čudnem stanju učenikov je pač težko izobraževati se in napredovati.

Gorica. — (Konečna seja deželne zboru.) Sperva dr. Tonkli izroči zboru prošnjo, da naj jo do presvitlega cesarja pošlje, da bi cesarski ukaz od 28. decembra zastran vojaščine pri letošnji nabiri novincev še ne veljal. Podpiral je pred zborom svojo prošnjo s temeljitimi razlogi. Napačna, pravi, je pot, ako omenjeni ukaz z novo uredbo misli vojaščini pridobiti inteligencije; naj se vendar pomisli, koliko škodo bi sperva terpele posamezne dežele, ako bi se novi ukaz naenkrat vpeljal. In res, ako pogledamo na primorske kraje, zguba bi bila za prva leta sila velika. Ze sedaj je veliko pomanjkanje narodnih uradnikov in pravdnikov, ki bi italijanski pa slovenski enako dobro razumeli. Komaj je dr. Tonkli v Gorici advokat — prvi tukajšnji slovenski advokat — že nam sposobnega moža manjka, da bi na njegovo mesto v Kanalu stopil.

Ko je cesarska uredba beli dan zagledala, podpira gospod dohtar dalje svojo prošnjo, ter pravi, da nismo imeli ustavnega življenja; sedaj se je to predrugačilo. Zato naj se ukaz le izpelje po ustavnem potu, na pravem mestu v državnem zboru prej pretresa in natanko prevdarja. Cesarski ukaz bo tudi popolnoma spremenil društveno življenje; da težave ne bodo pretežke, naj se nikar na enkrat ne izpelje uredba, ampak državni zbor naj se prej o njej posvetuje in ljudstvo nanjo pripravlja. — Res sila znameniten razlog, kterega naj bi naši časniki pri prilici razpravljali.

Ako je bila Ogrska uslišana, ako se je tam dotična uredba za sedaj ustavila nam je timbolj treba terkat in prositi, da se tudi pri nas ustavi. Tisti razlogi tudi nam veljajo, kot ogrskim narodom. Povdarjal pa je govornik veliko nesrečo, ki bi nas druge Avstrijance zadela, ako bi dotična uredba izpeljana bila le na eni polovici cesarstva. Dvalizem bi se tako zatrosil tudi v cesarsko armado; in vender se že političnega dvalizma vsi bojimo. Ako nam že ta proti z novimi zmešnjavami, nam zavira mir in spravo med raznimi avstrijskimi narodi, tako nam žuga precej izpeljana uredba z vojskim dvalizmom. In vender smo vsi prepričani, da nam je pri vojski jedinstvo posebno potreba. — — — Enoglasno je sprejel zbor to prošnjo in po Tonkliovih besedah določil, da jo namestnija prej ko mogoče izroči presvitlemu cesarju. Slava gosp. dohtarju! Slava celemu zboru! Bog daj, da bi jo cesarska milost uslišala!

Volili so se tudi novi deželni odborniki. Izid volitev se nam zdi na vse strani jako pravičen; zastopala bota v dež. odboru Italijane dva Italijana — Pajer pa Deperis — Slovence pa dva Slovence — Gorjup pa dr. Tonkli. Gotovo bodo vsi štirje tako vzajemno delali, kot so jih razni svobodoljubni narodnjaki — slovenski kot italijanski — zjedinjeni volili. Odveč bi tu bilo govoriti o volitvi sami sebi, kajti precej bi se reklo, da Slovenec koga pika, ako le rad pri vsakej priliki odkritoserčno, resnico pove. Izvoljeni so nam znani možje, popolnoma sposobni mnogim pa raznoterim opraviлом, ki jih na vseh straneh čakajo. Mi se nadjamo, da bo novo izvoljeni odbor uspešno pa brez zamude delal, to timveč ker ima tako izvrstnega tajnika, hlabrega našega dohtarja Abrama.

Ker se je bil v drugej seji posebni odbor za prevdarjanje ministerskega dopisa odbral, je danes o sklepih rečenega odbora sporočeval gosp. Gorjup, kterega bistroumnost in znajdenost po celem Goriškem slovi. Po njegovem nasvetu je zbor izvolil dva poslance za državni zbor. Ino zakaj bi jih

ne bil! — Mislim, da so se jako motili tisti Nemci, ki so vedno le kvasali, da se Slovani kujajo, da ne bodo državnih poslancev volili. Sami sebe so pa s praznimi besedami tolažili. Izvanredni zbor, za kterega mi Nemci ne maramo, je, tako so klicali — prepadel in nam na ljubo je sklican redni zbor. Kako se jim možgani mešajo! —

Veliki državni zbor 18. sušca v Beču zborovalne bo, ker ne bodo vse dežele zastopane, kar vendar preslavni februarini statut kot *conditio sine qua non* tirja. Oži Šmerlingov zbor pa tudi ne bo, ker po ravno tistem statutu pa po slavni oktoberski diplomi oži državni zbor dane ustave prenarajati ne sme. Ali tedaj ne bo zboroval prav za prav le izvanredni državni zbor, kterega pa je sedajno slavno ministertvo v svojem dopisu v rednega prekerstilo. Pa dosti o tem, ker hočem le o deželnem zboru sporočati.

Volil je v znana dva oddelka razdeljeni zbor za državna poslance — gosp. Černeta pa dohtarja Pajerja. Gospod Černe ni samo po Goriškem Slovenskem, znan je po vsem Slovenskem kot neomahljiv zastopnik slovenskega naroda, pozna pa tudi posebno dobro primorske razmere, tedaj se nadejamo, da bo nas kot zadnjih šest tužnih let na vse strani hrabro zastopal. Dr. Pajer je tudi kaj bistroumen mož. Pa kaj bi jaz modroval o teh državnih poslancih, ker sta oba sama zboru se za zaupanje zahvalujoča objavila svoja politična načela. Zaveznika ali federalista sta. Dr. Pajer, sicer iskren Italijan, pravi, da bo na Dunaji zastopal deželo, zastopal tukajšne Italijane pa njih brate Slovence. Tudi g. Černe med drugim posebno to povdarja, da se bo potegoval za narodne pravice obeh v deželi stanujočih narodov, — za narodne pravice Slovencev pa Italijanov. Ali ne bota moža na pravem mestu!

H koncu gosp. deželni glavar grof Pace spregovori. Povdarja razne zaplete, ki občni razvitek Avstrije do sedaj zavirajo. Pravi, da bo novo izvoljeni deželni odbor na vse strani gledal pravičnim tirjatvam zadostovati. Poslanca državna pa bota v avstrijskem središču delala z zedinjenimi močmi, da se Avstrija še večje razpertije reši pa jej ustavna edinost ustanovi. Presvitli cesar nas je iznova poklical z njim ustavno življenje cele države razvijati, tedaj trojni živio! Živio! Slava! zaklinili so slovenski poslanci.

Med poslušavci je bilo tudi nekaj Nemcev, med njimi vrednik slavne „Wöchnerce.“ Sila kisle je pogledal, ko je dr. Pajer celemu svetu zaklical, da se bo potegoval za deželna naroda, za Italijane pa Slovence. Še bolj se je pa zmerdil, ko je tudi g. Černe očitno priznal le Slovence pa Italijane. „Wöchnerca“ tedaj nima dosti vpljiva pri izobraženih možeh, ker jim še ni mogla natrobiti, da v deželi biva še tretji narod, mnogoštevilni nemški narod! Smehljaj sem se, ko sta po dokončanjej seji Wöchnerčni vrednik pa njen kum odidši iz sobane nekega verlega slovenskega uradnika v sredo vzela in mu prej ko ne potožila svoje serčne reve in nadloge!

Trojedina kraljevina.

Iz Zagreba. — r. Kakor so na Reki od strani Lahov in v Rumi od strani Nemcev demonstracije bile za združenje z Madjari, tako je tudi sinoč bila pri nas v Zagrebu impozantna demonstracija proti Madjarom. Iz strelišča šla je skoz Ilico na čelu z narodno zastavo sijajna baklada na trg Jelačića bana. Tukaj obstopijo bakljaši spominke Jelačićev v velikem krogu. Naroda je bilo na tisoče okoli spominka, in navdušeno so se popevale tiste davorije, ktere so se pele tačas, ko je pokojni ban hrvaške sive

sokole čez Dravo peljal, ali ne z baklami, nego s puškami v rokah. Pri podnožju spominka stala je tribuna, iz ktere so se govorili navdušeni govori za neodvisnost, za celokupnost, za samostalnost trojedne kraljevine, ki jo hoče narod hrvaški proti vsakemu braniti, kakor leta 1848. Nazadnje so se bakle na štiri krese okoli spominka položile ter so s svojim svitom bile lepa slika in prilika, kako žareče gori v hrvaških srcih rodoljubnost. In tako je ta demonstracija končana bila. Gotovo se je svit kresov, ki so jih Hrvatje pred spominkom Jelačića bana palili ali žgali, krvavo odsvital v Pešti in na Dunaji, in morebiti marsikteremu, ki je bil slep za naše zadeve, oči odprl in pokazal, kaj je volja in želja Hrvatov. Slava!

Dežele česke krone.

Praga. — n. Ako si kedaj, dragi prijatelj, bivaš v zemlji inostranski, okoli sebe zbiral glasove in preiskoval sodbe o svoji neslavni sicer pa vendar tako dragi ti domovini, je pač mnogokrat tuga polnila tvoje rodoljubno serce in pred očmi duše tvoje obrazila se je ubožnost domovine in neveljavnost naroda slovenskega v večih postavah in strašnejih, kakor je v resnici. Tem več mora biti tvoje veselje, ako čuješ o prigradbi v tvoji domovini, ki ruši in vničuje deleč na okrog krive sodbe in mnenja, ako narod tvoj v dobi osodopolni s krepkim činom odkriva svetu svojo moč in veljavo, zlasti pa, ako živiš med ljubljenimi po krvi ti brati, ki z odkritosrčnim, veličenim veseljem pozdravljajo napredek naroda, kojega ud si ti. Taka velevažna prigradba, ki je razdevala predsodke povsod in koder se čuje jezik slovanski, in budila resnično veselje, so naše volitve za deželne zборе po Štajarskem, Kranjskem in Goriškem. „Slava Slovincem“, klicaje pozdravljali so vsi slovanski bratje zmage naših volitev. Težko pa, da bi bila radost kje večja, kakor pri prvih oznanovcih vzajemnosti slovanske, pri pogumnih Čehih. Videlo se je to iz vseh českich časopisov in prepričal si se v vsacem društvu o velicem upljivu najnovejšega našega političnega djanja. Ponosni smejo res biti slovenski rodoljubi na veseli vspeh svojega prizadevanja! Pokazalo se je, da še budi nad nami duh naših očetov, da še ni opustil naših hiš, našega polja in naših gajev, naših nižav in gor duh sprednikov naših, ki jih je vodil v bojih krvavih in zborih domačih. Ravno to nas mora spodbujati k daljni neutrudljivi delavnosti tem bolj, ker si tajiti ne moremo in ne smemo, da smo gledé na politično izobraženje še deleč deleč za nekaterimi drugimi pobratimskimi narodi, zlasti deleč za Čehi. Jasne priče velikanskih napredkov českega naroda so tudi poslednje volitve. (Konec pride).

Naši deželni zbori.

Štajerski. — —i. (IV. seja.) Na dnevnem redu so bile volitve za državni zbor. Volili so se zaporedoma iz posameznih skupin za državne poslance: Gg. grof Attems, baron Hakelberg, Pauer, Rechbauer, Schlegel, Lohninger, vitez Tuner, dr. pl. Waser, M. pl. Kaiserfeld, dr. Haffner in Plankensteiner.

Na zadnje pride na vrsto skupina spodnje štajerskih poslancev, ki obsega vseh 8 narodnih poslancev. Iz teh se morata voliti 2 poslance v državni zbor. Narodni poslanci so se prej pogovorili, da naj bi se izvolila gg. Herman in dr. Razlag. To svojo željo so objavili poprej tudi nemškimi

poslancem in, da pokažejo svojo nepristranost, volili so tudi kandidate od nemške stranke postavljene. Upati je bilo, da bodo Nemci vstregli ovi želji, pa ni se zgodilo tako. Izvoljena sta bila gg. Lipold in Lenček. Ta dva poštenjaka se koj vzdigneta ter naznanita, da ne utegneta prevzeti mandata.

To je treščilo kakor strela z jasnega v zbornico. Občni nemir se vname med poslanci, celó Gleispach, ki se sicer vede, da mu v parlamentarnem taktu ni koj para, ni si zdaj vedel pomagati. Baron Hakelberg napravi predlog: „če hoče zbornica odobriti, da položita izvoljena poslanca svoj mandat?“ *) Med tem je trajal občni nemir v zbornici naprej. Kakor rešivni angelj mu pride dr. Schreiner s svojim predlogom, naj premolkne seja za nekaj minut. Sedaj se začne pričkanje, kaj bi bilo storiti. Izvrstni sad dolgega prepiranja je bil predlog g. dr. Stremayr-a, da deželni zbor ne odobri, da Lipold in Lenček položita mandat. Motiviral pa ga je s tem, da mora vsak poslanec prevzeti mandat, ker je to dolžnost deželnega poslanstva, kakor druge dolžnosti. Tudi pravi, da bi na ta način lahko posamezna skupina celo zbornico na uzdi imela.

Dr. Vošnjak dokaže absurdnost tega, da bi se silil kdo v to, da prevzame mandat. Vsakemu je prosto, če hoče prevzeti mandat ali ne. Ne skupina, ampak zbornica sili skupino. On kaže, da so tudi Nemci enako ravnali v Bernskem deželnem zboru, kjer imajo federalisti večino, ko so hotli spraviti g. dr. Giskra v deželni odbor. Končno predlaga, naj se prestopi k dnevnemu redu.

Tudi g. dr. Dominkuš je govoril, naj se na voljo pusti poslancu prevzeti mandat ali ne. Treba je, da se iz vsake skupine volije tisti, ki so najbolj sposobni.

Tega deželni zbor ni hotel pomisliti. Gospoda Stremayra, ki je rekel, da patriotizem vleva prevzeti mandat, jako dobro zavrne s tem, da pravi, da se njemu dozdeva več patriotizem to, če kdo odloži mandat, ker pozna, da ne čuti dosti sposobnosti v sebi ali vsaj ker so v istej skupini sposobnejši, kakor tisti, ki ga prevzame.

Dr. Schreiner je govoril v enakem smislu kakor Stremayer, ter lovil po podporah za predlog njegov.

Pri glasovanju se je z veliko večino odobrila predlog Stremayrov, in tako je štaterski deželni zbor izrekel princip, da se da tudi po „šubu“ pošiljati v državni zbor!

V prihodnem dopisu kaj več o tej zanimivej stvari. Pristavim le toliko, da se nemški poslanci že sami kesajo zaradi ovega sklepa, in da poznajo svojo „blamažo“.

25. febr. je bila zadnja seja. Sporočevalo se je o prenearedbi stavbinega nadzorništva. Odsekov predlog, da naj se razdeli v tri verste, namreč 1.) stavbin ured, 2.) stavbino nadgledstvo in 3.) v oddelek za stavbin račun, — bil je od večine zbora poterjen, samo to se je še pristavilo, da ima dež. odbor načela pravičnega reda prevdarjati in prihodnjemu zboru predlagati. Plačalo se bo potem na leto 5120 gld. za 1., 1920 gld. za 2., in 1000 gld. za 3. oddelek. — Zatem se sporočuje o vloženih prošnjah zastran nove prestrojitve okrajnih uradnih in nabire vojakov. Dež. zbor sklone po odboru vladi povedati, da se prvo kakor drugo ne strinja z željami in blagrom dežele. Konečno vzame predsednik slovo od poslancev, — in zbor je bil končan.

Kranjski, 26. febr. A. B. (4. seja.) Jako zanimiva bila je današnja seja našega deželnega zbora. Koj v začetku predložil je poslanec Svetec interpelacijo, ali hoče pri

sedanji reorganizaciji vlada gledati nato, da nam postavi le take uradnike, ki so slovenskega jezika popolnoma zmožni? Državni namestnik baron Bach pritrdi. — Potem so se reševale došle peticije in smo imeli priliko prvokrat slišati čest. gg. župnika Pintarja in dekana Grabrijana. Posebno pri prvem smo opazili, da mu govor prav gladko teče, med tem ko čestitljivi Grabrijan bolj počasno in resno govori. Oglasil se je tudi poslanec Zagorec v kratki besedi. — Predlog g. viteza Gariboldi-a, da naj se preseli deželni zbor v prostorno redutno dvorano, bil je po dalnjem razgovorjanju sprejet. Posebno sta se krčila proti temu tehtno vteteljenemu predlogu viteza filharmonične družbe Dežman in grof Thurn. Rada bi bila ohranila krasno dvorano še dalje temu društvu, da bi se šopirila tam še naprej ohola nemškutarija za bornih šestdeset goldinarjev na leto! Toda zastoj je bil njih trud. Že prihodnjo jesen se preseli tje deželni zbor, in ne bode gg. poslancem več treba sedeti natlačenim ko „arenkom“, poslušalcem pa potiti se kakor v parni kopelji. Vstregli so čest. gg. poslanci sebi in nam, drugi naj pa sami záse skerbé!

Po gosp. Korenu kmetijski družbi iročeni predlog predlagal je g. dr. Bleiweis kot predlog deželnega odbora: Naj slavni deželni zbor prosi visoko vlado, da sistira ali ustavi novo vojaško postavo od 28. dec. l. l. gledé na to, da se je ustavila tudina Ogrskem, in sicer tako dolgo, da se na ustavni poti v prevdarek vzame. Ta predlog je bil enoglasno sprejet. Podpirala sta ga z gorko besedo dr. Bleiweis in Svetec.

Drugi predlog deželnega odbora stavljen po dr. Costu je: Naj se sklene v principu ustanovitev lastne deželne blagajnice in se pooblasti dež. odbor, da stori, česar je treba, in poroča v prihodnji periodi. Tudi pri tem predlogu vlek je Dežman s svojimi sofizmi debato, konečno pa je bil predlog enoglasno sprejet.

Na koncu stavljen je še Svetec predlog: Naj se slavni dež. zbor obrne do ministerstva pravice, naj ono strogo pazi na to, da se spolnjujejo postavbe zaradi beslovenskega jezika v sodnijah; in naj senaredinačrt, kako biseravnopravnost najbolj vresničila. V daljem tehtnem govoru dokazal je, da le enake pravice za vse rešijo Avstrijo, ne pa predpravice, ki jih živata eden ali dva naroda. — Seja trajala je do dveh poldne.

Ptuje dežele.

Prusija. Kralj je 24. febr. severni parlament odprl ter govoril mnogo o nekdanji slavi rimsko-nemškega cesarstva, ktere ga krona bode bržkone kmalo pruskemu kralju pripadla. Omenja tudi edinost in zvezo nemškega naroda, — o svobodi pa besedice ne, zato tudi vsa ta nova naredba ni svobodnjakom kar nič všeč.

Rusija. Vlada se na vso moč poganja za turške kristjane in zahteva, da naj bi se od Turkov ločili, in samostojni bili zato tudi Napoleon zdaj spet nekako bolj z Angleži vleče.

Turčija. Na Kandiji so bili pred 14 dnevi Turki na več krajih spet dobro tepeni. Narodni zbor zahteva vedno krepkejše združenje z grškim kraljestvom.

Italija. Vlada pošlje neutegoma sedem bojnih ladij v grško morje, da bi tam kristjanom na pomoč bile.

Razne novice.

* Iz Novega Sada se poroča, da je vojaška godba pri slovesnosti, ki jo je oni dan ondota gosposka na čast novoizvoljenemu ogrskemu ministru napravila, svirala znano srbsko pesem: „Rado ide Srb in vojnik“ itd. — Morebiti da tudi to nekaj pomenja!

* Srbski mecén škof Platon je srbskemu učiteljskemu pripravnišću v Zomboru 25.000 gld. podaril. Slava mu!

* Slavni česki životoslovec (fiziolog) in profesor na praškem vseučilišču dr. Purkine je ravnokar 80. l. dopolnil in bode zdaj s kaj veliko častjo penzioniran. Slava rodoljubnemu starčku!

* Časnik „Bohemia“ ve povedati, da se v mestu Požonu (Pressburg) na Ogrskem skorej snide drug slovansk shod, h kteremu so tudi česki prvaki povabljeni. Pogovarjali se bodo o tem, kako da se imajo zlasti ogrski Slovani proti naredbam ogrskega ministerstva obnašati. Bog daj srečo!

* Pri ondanji tiskarni obravnavi v Celovcu jo je zatoženec zagovornik med drugim tudi po svoje tje v en dan zagodel, da je v „Slovenca“ vsak ljubi dan kak žalosten krik zastran narodnosti slišati — in vendar ga nihče ne pokrega itd. G. dohtar, to ni res, mi ne stočemo kakor Nemci po „rajhu“, ampak mi le tirjamo, kar nam gre!

* (Izhlapljeno kameno no olje ali ligroine), ki se zdaj prodaja, je prav za prav ether kamenenega olja. Ker menda zrak v toplih sobah zelo kviri in se tudi kaj lahko vžge, odsvetujejo ga zdravniki na vso moč.

* Nasprotniki naši nam pri vsaki priliki katero iz trte izvijejo, da nam potem kaj oponašati ali zabavljati morejo. Tako n. pr. graški „Tagesposti“ in „Telegrafu“ ni zdanje postopanje Slovencev, zlasti pa slovenskih prvakov in poslancev nič po všeči, češ, da je vse prenapeto in zdražljivo in da bodo le vse delovanje zadrževali in ovirali zraven pa nič opravili, — če so pa zmerni v svojih zahtevah, bo se jim pa vse kakorkoli mogoče od nemške strani po njih želji zgodilo. — Oh, kako je to lepo! Nemci mislijo, da so že zmiraj gospodarji nad Slovenci, ki se imajo vedno mirno in pohlevno zadržati pa prositi, — potem smejo kaj upati! Glejte ravno oni dan, ko se je v graškem zboru dež. odbor volil, bila je lepa prilika, da bi se bili lahko Nemci velikodušni skazali, ali vse je bilo zastoj. Še enega slov. poslanca niso hoteli v dež. odbor izvoliti. To je nemška velikodušnost! — Nedavno je v „Tagesp.“ nek dr. Macher o rajnem Primicu, prvem slov. učniku na graškem vseučilišču, nekaj pisal in ga hvalil, kako da je bil zmeren in da je kvas postavil k omiki slov. naroda, zraven pa koj hinavski solze pretaka ter pravi: Aber... um nun aus diesem zur Bildung des slovenischen Volkes ausgestreuten Samen nach 1 1/2 Jahrhunderten eiten Sprachenhader und nationale Zwietracht unter drohendem Bildungsrückgang erwachsen zu sehen“. Učeni g. dr. Macher, res v piko ste jo zadeli!! Edini izmed vseh narodov zaostajajo le Slovenci, ker se za svojo narodnost in jezik potezajo! Ta mož je grozno učen! — Oni dan je „Süddeutsche“ prinesla nek sestavek v vezani besedi z napisom: „Priester und Pfaff“. Čujte, temu (nadri) pesniku je „pfaff“ med drugimi tudi tisti se veda spet le slov. duhovnik, ki se za svoj narod poteza in zanj dela!! Jej! — Pa naj bo to zadosti, — saj poznamo Nemce in nemškutarje!

Poslano.

V 18. listu „Slovenca“ od 12. februarja t. l. se na strani 75 „glavni odbor za volitve na Kranjskem“, ali kakor je tam imenovan „Centralisten-Comité“, obdolžuje, da je za pogostovanje in napajanje volivcev v Trebnem krčmarju Rozmanu 80 gld. poslal.

Vredništvo „Slovenca“ se s tem opominja to laž preklicati, ker se imenovani odbor v svoje namene ni ne pogostovanja, ne kakoršnega koli podkupljenja volivcev posluževal. Ljubljana 23. februarja 1867.

V imenu glavnega odbora za volitve na Kranjskem.

Dr. Jos. Suppan. s. r.

Dunajska borsa 28. februarja 1867.

5% metalike	61.50
5% nacional	72.10
1860 derž. posoj	90.—
Bankine akcije	755.—
Kreditne	192.70
London	127.40
Novi zlati	5.99
Srebro	125.50

*) Gospod baron je kazal s svojim predlogom, da se predloga formulirati ne zna. In taki gospodje se pošiljajo v državni zbor!

V torek,
četrtek in saboto
izhaja in velja:

Za celo leto . . .	7 for. 50 kr.
„ pol leta . . .	3 „ 70 „
„ četrť leta . . .	2 „ — „
„ mesec . . .	— „ 70 „

Po pošti:

Za celo leto . . .	9 for. 50 kr.
„ pol leta . . .	4 „ 80 „
„ četrť leta . . .	2 „ — „
„ mesec . . .	— „ 90 „

SLOVENEČ.

„Živi, živi duh slovenski, bodi živ na veke!“

Nar. posem.

Oznaniła.

Za navadno dvestopno vrsto se plačuje: 5 kr., ktera se enkrat, 8 kr., ktera se dvakrat, 10 kr., ktera se trikrat natiskuje; več pis- menke plačujejo po prostoru. Za vsak list mora biti kolek (štempelj) za 30 kr.

Rokopisi se ne vračajo.

Št. 27.

V Celovcu v torek 5. marca 1867.

Tečaj III.

Adresa českega deželnege zbora.

Presvitli cesar in kralj!
Milostljivi gospod!

Z najvišim patentom dne 2. jan. t. l. je blagovolilo Vaše Veličanstvo sklicati zbor kraljestva Českega in pozvati ga, naj pošlje poslance svoje k izrednemu shodu državnege svetovalstva.

Ko pa se je sešel zbor zvesto vdani, kteri se je od starodavnih časov radoval neprecenljive pravice, da je mogel s svetlim kraljem Českim obravnavati neposredno, bilo mu je povedano, ne z najvišjo besedo Vašega Veličanstva, ampak samo z naznanilom naše vlade, da ni samo oni najviši patent, na kterega podlagi se je sešel, odstranjen, ampak da se je tudi odstopilo od najvišega manifesta dne 20. sept. 1865, kterega je naš zbor v večkratnih najponižniših adresah radostno pozdravljal.

Verno vdani zbor šteje si za svojo dolžnost, da izreka bolestne čute, ki jih je oznanilo to zbudilo, in z najponižnišim spoštovanjem, pa očitno in odkritoserčno naznanja nemile čute, zbuje ne v kraljestvu Českem s tem oklicem, da je, kakor je videti, dragocena cesarska pripoved, obsežena v onem manifestu, zdaj spet kar uničena.

Nevarnost takova preti tem huje, ker je verno vdani zbor pozvan, da voli v državni zbor, kteremu se daje ime „ustavni“, čeravno se ob enem odstranjuje v najvažniših oddelkih svojih ona podkladna postava sama, na ktero bi se mogel naslov ta staviti.

Zbor državni, ki se zdaj sklicuje, nima več biti zastopništvo cele države; ne more biti več sklican v sestavi, ki jo oni podkladni zakon odkazuje; opravi, ki jih oni zakon

državnemu zboru nalaga, ne more tak shod izgotovljavati; tudi se ne morejo prav in primerno odločiti in zagotoviti razmere verhnih organov vladnih k državnemu zboru, tudi ne razmere različnih kraljestev in dežel bodisi k državi, bodisi med seboj; vse to se ne more odločiti in ustanoviti tako, kakor to ona pokladna postava zaukazuje.

Vaše Veličanstvo je blagovolilo izreči, da podkladni zakon, o kterem se v kacem oddelku države šele pogovarja in obravnjuje, ne more v drugih oddelkih države biti že dognana, vezivna in veljavna ustavna norma ali pravilo. Vaše Veličanstvo gotovo ne odreče tudi temu soglasja svojega, da postava taka, ktera je bila v nekterih oddelkih naravnost zaveržena in od vlade same opuščena, ktera se toraj v celoti svoji vpeljati nikdar ne da, zraven tega pa ni cele veljavnosti nikdar našla, da taka postava ne more v svojih poedinih ulomkih pravo ustavno biti in veljati za ostale pokrajine naše države.

Verno vdani zbor ima toraj pravico misliti in spoznati, da je zbor zdaj sklicani vendar le izreden in da stoji zunaj obora veljavnega ustavnega prava.

Zbor pa, kterega delavnost ne bi bila določena in omejena z zakonskimi predpisi prava pozitivnega, kteri pa bi bil vendar le poklican, da sega z glasom odločilnim v najvažniša prašanja ustavna, — tak zbor bi ne imel družih mej svoje delavnosti, kakor svojo voljo ali pa svojo moč. Niti prava krone, niti prvi pogoji enote in mogočnosti države, — te najviše paladije rednosti in varnosti na znotraj in na zunaj — ne našli bi poročstva neogibno potrebnega, niti prava kraljestev in dežel, ki jih je Vaše Veličanstvo v najvišji diplomi 20. oktobra 1860 milostljivo slavno uznalo, da celo njih državno-

pravna individualiteta bi ne bila zagotovljena, ako bi vse ustavno pravo podverženo bilo sklepom, ki jih nareja po večini glasov tako svetovalstvo.

Zbor verno vdani ne spolnoval bi najsvetejših dolžnost svojih proti tronu in državi, kakor tudi proti kraljestvu, ktero je zastopati poklican, ako bi ne izrekel pred Vašim Veličanstvom v veliki ponižnosti, da po tacih potih vidi on veliko nevarnost, ki preti pravicam vladarjevim in životnim pogojem države, kakor tudi najpervim interesom in najvažnišim pravicam naše dežele.

Izneveril bi se poklicu svojemu jasno poznanemu, in v večkratnih slavniših djanjih izrečenemu, ko bi se odrekel prevažne najviše obljube, da Vaše Veličanstvo blagovoli glas postavnih zastopnikov kraljestva pri državnoopravnem uravnanju poslušati in kot enako veljavnega pretehati; tudi gledé na upliv, ki ga ima uravnanje s kraljestvom Ogerskim na pomere cele države in pravice ostalih kraljestev in dežel. Konečno ne bil bi tudi verni zastopnik občutkov in pravnih nazorov naroda svojega, ako bi ne izrekel, da si kraljestvo Česko za veliko čest šteje, da je ud neodločiven Avstrijskega cesarstva in celotne Avstrije, da se zavaruje proti temu, da bi bitnost njegova zginiti imela v kaki „zapadni polovici države“, v državnej podobi, ktera nima nobene državno-pravne podlage in ktera se nikakor ne vjema z neoveržljivim pravnim in resničnim obstankom krone Česke, niti s pravnim pomenom cele verste kronovanj preslavnih prednikov Vašega Veličanstva za kralje Česke, ki se je ponavljalo mnogo stoletij do naše dobe, niti z neoveržno državnoopravno veljavnostjo, ki so jo zbori tega kraljestva imeli do časa novejšega.

Besednik.

Pomenki o volitvah na slov. Štírskem.

V Solnemgradu 7. febr. 1867.

Zanimivo je se ozirati zdaj po dovršenih volitvah na ono borišče, kjer je mogočna narodna in politična zavest štírskih Slovencev si za veke slavno zmago pribojevala. Sicer s to zmago nimamo še ničesar drugega, kakor le orožje prihodnje boritve za svoje pravice in svete narodne svetinje, ktere hočemo braniti s tem večjo hrabrostjo in neprestrašenostjo, čem več in hujsa nevarnost se naši narodni samostalnosti in tako celemu našemu narodnemu življu kaže. Pokazali so enok štírski Slovenci, kaj edinstvo in bratska složnost premore! Stali so brezplašni na tleh svoje zemlje ter svedočili nasprotnikom svojim, da so oni gospodari svojemu domu, čegar svetih pravic braniti se nikoli utrudili ne bodo.

Ni še minul vek, in s tužnim scem gledamo še v nenedavno dobo, kar se je začela skoro že umrla zavest narodne celokupnosti te iste krvi in tega istega bratskega sočutja prerorejati in že ima silno moč, ktera vsem nemilim okolnostim kljubu raste, se

širi, in da rečem, velikanski jez tujemu silstvu postavlja. Poleg tega zdravega jedra smo tudi imeli priliko poznavati, kaj je gnjilega in mršavega; pa ni nam treba tudi nad tem obupati; ta del potrebuje le radikalne vračitve, rana se bode ali izžigala ali odrezavala, ker le zdrava celota opravlja uspešno svoj važni posel na dostojen način: tudi mlačnost v narodnem življenju je bolezen, ktera se pa s časom sama ozdravi.

Povse se smemo ponášati z živostjo, ktero so slovenski volilci pokazali pri volitvah, in po tej smemo sklepati na njihovo ostro sodbo o dosedanjem delovanju s sveto nalogo narodovega zastopanja počesčenih deželnih poslancev. Predrzo, da se ne reče neumno bi bilo misliti, da bo Slovenec spet onim, ki so do seh dob ž njegovim zaupanjem tako neusmiljeno ujemu v škodo in pogubo tržili, tisto poklonil. Zastonj je tedaj bilo vse prizadevanje starih nam po njihovem petji znanih ptičkov, svoje nekdanje volilce prekaniti, umeknili so se čez mejo v svoje logove, kjer so vendar nekteri šena svojemu čivkanju usmiljene poslušalce naleteli.

Najprvje nam dojde iz Maribora vesela novica, da sta izvoljena od volilnega slov. odbora priporočena gospoda. Komur je znano brezobzirno početje nasprotne stranke, ktera zunaj mesta le redke in še te z večino prekanjene privržence šteje, imel je pravično

skrb, da bo boritev ljuta. Vendar je le pravična stvar zmagala. Graški gospej botri, znanemu organu „velikonemconskih ustavoljubnežev“, se je srdú žolč razlil; strahovito je stokala, hudovaje se nad neslogo svoje stranke, ter pripisovaje zmago le vspešnemu uplivu narodnega duhovništva, ktero je določivo svoj posel izvršilo. Pri tej priliki ne pozabi si svojega gnjusnega jezika ostriti proti narodnemu duhovstvu s precej sarkastičnimi opazkami. Ne vidimo potrebe proti temu zbadanju braniti svojih rodoljubnih duhovnikov, ker smo prepričani, da vsak poštenjak sprevidi, na koga pada blato, če kdo na mesto poštenega Orožja si pomagati hoče z natolcevanjem. Kdor pozna slovensko ljudstvo in njegove rane, ta ve in mora videti, ako si silama oči ne zatise, kdo ima in je od vselej imel večje usmiljenje ž njim in njegovo revnostjo, kakor duhovnik, on, ki mu je tolikrat telesno in dušno tolažbo prinesel, sicer bi bil zastonj zdihoval po pomoči od inod. Kdo odgojuje narod iz temne nevednosti in ga sposobnega napravlja za družbino življenje s pomočjo svetega nauka, mora mu v toliko in toliko prilikah nasvet in brambo proti vsakdanjim krivicam dajati? Kdo mu je torej boljši oče in varuh nego duhovnik? In ako je tedaj Slovenec za te dobrote že iz naravnega nagona hvaležen, duhovnikom udan ter